

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

N U T A R T I S LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2022 m. lapkričio 23 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Danguolės Bublienės, Artūro Driuko ir Dalios Vasarienės (kolegijos pirmininkė ir pranešėja),
teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal **atsakovės L. K.** kasacinį skundą dėl Šiaulių apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. vasario 23 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovo L. K. ieškinį atsakovei L. K., dalyvaujant trečiajam asmeniui D. C., dėl santuokos nutraukimo, bendrosios jungtinės sutuoktinių nuosavybės bei prievolės padalijimo ir atsakovės L. K. priešieškinį ieškovui L. K., dalyvaujant trečiajam asmeniui D. C., dėl santuokos nutraukimo, santuokos metu įgyto turto padalijimo.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl proceso teisės normų, reglamentuojančių bylos nagrinėjimo iš esmės atnaujinimą, ieškinio dalyko dėl santuokinio turto padalijimo tinkamą suformulavimą, aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovas prašė teismo: 1) nutraukti santuoką tarp ieškovo ir atsakovės dėl abiejų sutuoktinių kaltės; 2) po santuokos nutraukimo ieškovui ir atsakovei palikti santuokos metu turėtą pavardę; 3) padalyti šalių santuokos metu įgytą bendrą turą, priteisti ieškovui asmeninės nuosavybės teise 55 083 Eur vertės nekilnojamąjį ir kilnojamąjį turą: 1) 1/2 dalį 0,1628 ha žemės sklypo, 66/100 dalis gyvenamojo namo, ūkinį pastatą, malkinę, 1/2 dalį kiemo statinių (nekilnojamojo turto vertė 50 747 Eur); 2) minkštąjį odinį kampa, 120 Eur vertės; skalbimo mašiną „Whirlpool“, 40 Eur vertės; virtuvės baldų komplektą su įranga ir baru (6 spintelės, elektrinė orkaitė su kaitlente „Electrolux“, garų surinktuvas, baras), 1000 Eur vertės; praustuva su spintele, 24 Eur vertės; šaldytuvą „Electrolux“, 40 Eur vertės; televizorių „Sony“, 40 Eur vertės; ažuolinių žumalinių staliuką, 20 Eur vertės; televizoriaus staliuką, 16 Eur vertės; benzininę žolijaprovę „Stihl“, 40 Eur vertės; elektrinį trimerį „Stihl“, 40 Eur vertės; benzininį pjūklą „Stihl“, 40 Eur vertės; kampinį šlifuoeklį „Stihl“, 16 Eur vertės; automobilio plovimo įrangą „Karcher“, 16 Eur vertės; praustuva su spintele, 24 Eur vertės; vertikalias žaliuzes (7 vnt.), 40 Eur vertės; kombinuotą vandens šildytuvą „Drazice“, 20 Eur vertės; automobilį „Audi A6 AVANT“, 500 Eur vertės; lauko židinį, 500 Eur vertės; 300 kv. m grindinio trinkelį, 1800 Eur vertės; savo gamybos polikarbonato šiltnamį, 300 Eur vertės; akmeninį dangtį ant šulinio, 200 Eur vertės; priteisti atsakovei asmeninės nuosavybės teise 30 334 Eur vertės nekilnojamąjį ir kilnojamąjį turą: 1) gamybinės patalpas, 8400 Eur vidutinės rinkos vertės; 53/100 dalis buto, 20 882 Eur vidutinės rinkos vertės; 2) miegamojo baldų komplektą (kurį sudaro 4 durų spinta, dvigulė lova su čiužiniu, spintelė su stalčiais), 120 Eur vertės; „Jaunuolio“ baldų komplektą (kurį sudaro lova, komoda, žaislų spintelė), 48 Eur vertės; rožinio atlaso naktinės užuolaidas, 16 Eur vertės; namų kino sistemą „Sony“, 40 Eur vertės; plaunantį dulkių siurbį „Philips“, 16 Eur vertės; prieškambario drabužių spintą (2 durų), 40 Eur vertės; prieškambario baldų komplektą, 40 Eur vertės; šaldytuvą „Atlant“, 16 Eur vertės; virtuvės baldų komplektą (kurį sudaro 4 spintelės, kriauklė, stalas, sėdimas kampas), 80 Eur vertės; dujinę viryklę, 8 Eur vertės; skalbimo mašiną „Whirlpool“, 20 Eur vertės; spintelę su veidrodžiu, 16 Eur vertės; svetainės baldų komplektą (kurį sudaro: sekcija, staliukas, drabužių spinta, lova-sofa), 160 Eur vertės; televizorių „Sony“, 16 Eur vertės; kompiuterį, 16 Eur vertės; dušo kabiną (nauja, nesumontuota), 300 Eur vertės; lauko žibintą, 100 Eur vertės; 4) priteisti ieškovei iš atsakovo 12 374,50 Eur piniginę kompensaciją, jos sumokėjimą išdėstant per 24 mėnesių laikotarpį nuo teismo sprendimo įsiteisėjimo dienos, dvidešimt tris mėnesius mokant 515 Eur ir paskutinį dvidešimt ketvirtąjį mėnesį sumokant 529,50 Eur; 5) nustatyti, kad prievolė trečiajam asmeniui pagal 1998 m. lapkričio 19 d. paskolos sutartį yra solidarioji ieškovo ir atsakovės prievolė.
3. Atsakovė priešieškiniu teismo prašė: 1) nutraukti santuoką tarp ieškovo ir atsakovės dėl ieškovo kaltės; 2) po santuokos nutraukimo palikti santuokos metu turėtą pavardę; 3) po santuokos nutraukimo ieškovui priteisti šį turą asmeninės nuosavybės teise: 1) nekilnojamąjį turą, 57 544 Eur vertės; 2) lauko židinį, 3000 Eur vertės; 3) grindinio trinkelės (300 kv. m), 4000 Eur vertės; 4) signalizaciją, 100 Eur vertės; 5) polikarbonato šiltnamį, 1000 Eur vertės; 6) marmurinį dangtį ant šulinio, 600 Eur vertės; 7) kilnojamąjį turą pagal 2020 m. sausio 9 d. prašymą dėl ieškinio pagrindo ir dalyko pakeitimo (patikslinimo) ir patikslinimą teismo posėdžio metu, išskyrus virtuvės baldų komplektą su įranga ir baru (įvertinti 6000 Eur), taip pat į turto balansą įtraukti dušo kabiną, 300 Eur vertės, ir žibintą, 200 Eur vertės; ieškovui tenkančio kilnojamojo turto vertė – 7636 Eur; 4) po santuokos nutraukimo atsakovei priteisti šį turą asmeninės nuosavybės teise: 1) gamybinės patalpas, 8400 Eur vertės; 2) 53/100 dalis buto, 20 882 Eur vertės; 3) kilnojamąjį turą pagal 2020 m. sausio 9 d. prašymą dėl ieškinio pagrindo ir dalyko pakeitimo (patikslinimo), 712 Eur vertės; 5) priteisti iš ieškovo 22 299 Eur piniginę kompensaciją, kuri sumokama per 1 mėnesį nuo sprendimo nutraukti santuoką įsiteisėjimo dienos.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

4. Tešių apylinkės teismas 2021 m. lapkričio 8 d. sprendimu ieškovo patikslintą ieškinį ir atsakovės patikslintą priešieškinį tenkino iš dalies: nutraukė ieškovo ir atsakovės santuoką; dėl santuokos iširimo pripažino kaltu ieškovą; po santuokos nutraukimo ieškovui paliko jo pavardę, atsakovei paliko santuokos metu turėtą pavardę; padalijo ieškovo ir atsakovės santuokoje įgytą turą taip: ieškovui asmeninės nuosavybės teise priteisė: 1/2 dalį 0,1628 ha žemės sklypo, 66/100 dalis gyvenamojo namo, ūkinį pastatą, malkinę, 1/2 dalį kiemo statinių, 50 747 Eur vidutinės rinkos vertės; minkštąjį odinį kampa, 120 Eur vertės; skalbimo mašiną „Whirlpool“, 40 Eur vertės; virtuvės baldų

komplektą su įranga ir baru (6 spintelės, elektrinė orkaitė su kaitlente „Electrolux“, garų surinktuvas, baras), 1000 Eur vertės; praustuva su spintele, 24 Eur vertės; šaldytuvą „Electrolux“, 40 Eur vertės; televizorių „Sony“, 40 Eur vertės; ažuolinių žurnalinį staliuką, 20 Eur vertės; televizoriaus staliuką, 16 Eur vertės; benzininę žoliapjovę „Stihl“, 40 Eur vertės; elektrinį trimerį „Stihl“, 40 Eur vertės; benzininį pjūklą „Stihl“, 40 Eur vertės; kampinį šlifuoeklį „Stihl“, 16 Eur vertės; automobilio plovimo įrangą „Karcher“, 16 Eur vertės; praustuva su spintele, 24 Eur vertės; vertikalias žaliuzes (7 vnt.), 40 Eur vertės; kombinuotą vandens šildytuvą „Drazice“, 20 Eur vertės; automobilį „Audi A6 AVANT“, 500 Eur vertės; lauko židinį, 500 Eur vertės; 300 kv. m grindinio trinkelį, 1800 Eur vertės; savo gamybos polikarbonato šiltnamį, 300 Eur vertės; akmeninį dangtį ant šulinio, 200 Eur vertės; signalizacijos įrangą, 100 Eur vertės; ieškovui priteisto turto vertė 55 183 Eur; atsakovei asmeninės nuosavybės teise priteisė: gamybinės patalpas, 8400 Eur vidutinės rinkos vertės; 53/100 dalis buto, 20 882 Eur vidutinės rinkos vertės; miegamojo baldų komplektą (kurį sudaro 4 durų spinta, dvigulė lova su čiužiniu, spintelė su stalčiais), 120 Eur vertės; „Jaunuolio“ baldų komplektą (kurį sudaro lova, komoda, žaislų spintelė), 48 Eur vertės; rožinio atlaso naktinės užuolaidas, 16 Eur vertės; namų kino sistemą „Sony“, 40 Eur vertės; plaušančių dulkių siurbį „Philips“, 16 Eur vertės; prieškambario drabužių spintą (2 durų), 40 Eur vertės; prieškambario baldų komplektą, 40 Eur vertės; šaldytuvą „Atlant“, 16 Eur vertės; virtuvės baldų komplektą (kurį sudaro 4 spintelės, kriauklė, stalas, sėdimas kampas), 80 Eur vertės; dujinę viryklę, 8 Eur vertės; skalbimo mašiną „Whirlpool“, 20 Eur vertės; spintelę su veidrodžiu, 16 Eur vertės; svetainės baldų komplektą (kurį sudaro sekcija, staliukas, drabužių spinta, lova-sofa), 160 Eur vertės; televizorių „Sony“, 16 Eur vertės; kompiuterį, 16 Eur vertės; dušo kabiną (nauja, nesumontuota), 300 Eur vertės; lauko žibintą, 100 Eur vertės; atsakovei priteisto turto vertė 30 334 Eur; priteisė iš ieškovo atsakovei 12 424,50 Eur kompensaciją už paskirtą ieškovui didesnės vertės turtą ir nustatė priteistos kompensacijos išmokėjimą lygiais dalimis per vienerius metus nuo sprendimo įsiteisėjimo dienos; kitas patikslintų ieškinio ir priešieškinio dalis atmetė.

5. Šiaulių apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi bylą pagal atsakovės apeliacinį skundą, 2022 m. vasario 23 d. nutartimi Telsių apylinkės teismo 2021 m. lapkričio 8 d. sprendimą paliko nepakeistą.
6. Kolegija nusprendė, kad nėra pagrindo tenkinti atsakovės prašymo dėl bylos nagrinėjimo iš esmės atnaujinimo (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) 256 straipsnis). Kolegija nurodė, kad atsakovė nepateikė naujų įrodymų ir nenurodė naujų aplinkybių, turinčių reikšmės bylai, kurios nebūtų buvusios nurodytos apeliaciniame skunde.
7. Kolegija nusprendė, kad šalims buvo sudarytos visos galimybės galutinai suformuluoti savo reikalavimus, taip pat pateikti visus duomenis apie santuokos nutraukimo metu realiai egzistuojantį dalytiną turtą, t. y. šalys turėjo galimybę nevaržomai įgyvendinti procesinę pareigą pateikti visą informaciją apie turimą ir dalijamą turtą (kiekį ir vertę) bei reikalavimą padalyti tokį turtą. Kolegija konstatavo, kad pirmosios instancijos teismas, atsisivėlgdamas į 2021 m. rugsėjo 1 d. atsakovės patikslintame priešieškinyje ir 2021 m. rugsėjo 16 d. ieškovo patikslintame ieškinyje nurodytus nekilnojamuosius ir kilnojamuosius daiktus, sudarė šalių santuokoje įgyto ir nutraukiant santuoką dalytino turto balansą ir turtą padalijo. Pirmosios instancijos teismas vadovavosi šalių procesiniuose dokumentuose pateikta informacija bei nurodytais duomenimis apie dalytiną turtą, o nurodyti turtą, kuris įtrauktinas į dalytino turto balansą, yra sutuoktinių pareiga.

III. Kasacinio skundo ir atsilepimo į jį teisiniai argumentai

8. Kasaciniu skundu atsakovė prašo panaikinti Šiaulių apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. vasario 23 d. nutarties ir Telsių apylinkės teismo 2021 m. lapkričio 8 d. sprendimo dalis dėl šalių santuokoje įgyto turto padalijimo ir 12 424,50 Eur kompensacijos atsakovei už paskirtą ieškovui didesnės vertės turtą priteisimo bei perduoti šią bylos dalį iš naujo nagrinėti pirmosios instancijos teismui, priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
 - 8.1. Vienas iš klausimų, kurį teismas privalo išspręsti nutraukdamas santuoką, yra bendro sutuoktinių turto padalijimas (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – [CK](#)) 3.53 straipsnio 3 dalis, 3.59 straipsnis, 3.62 straipsnio 3 dalis, [CPK 385 straipsnio](#) 1 dalis). Teismo sprendimas padalyti konkretų sutuoktinių bendrą turtą reiskia konstatavimą, kad daugiau bendro turto sutuoktiniai nebeturi, todėl jie nebegalės pareikšti naujo ieškinio dėl kito turto padalijimo kaip bendrosios jungtinės nuosavybės (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. birželio 4 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-258/2010](#)). Todėl tiek šalys, tiek teismas turi siekti, kad visi turtingi sutuoktinių klausimai būtų išspręsti santuokos nutraukimo byloje (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. spalio 29 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-450/2007](#); 2011 m. gruodžio 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-529/2011). Teismas į dalytino turto sąrašą neįtraukė ir nepadalijo dalies turto (2 stalų su kėdėmis, kurių vertė po 150 Eur, indaujos, kurios vertė 120 Eur, 8 m ilgio holo spintos, kurios vertė 500 Eur), nors atsakovė šį turtą nurodė atsilepime į ieškovo 2020 m. sausio 9 d. prašymą dėl ieškinio pagrindo ir dalyko pakeitimo, 2021 m. spalio 6 d. atsilepime į ieškovo patikslintą ieškinį, taip pat 2021 m. rugpjūčio 11 d. ir 2021 m. spalio 19 d. teismo posėdžių metu. Ieškovas teismo posėdžių metu patvirtino, kad pamiršo šį turtą įtraukti į dalytino turto sąrašą, sutiko papildyti turto balansą. Teismas neatsižvelgė į tai, jog atsakovė 2021 m. rugsėjo 1 d. patikslintame priešieškinyje nurodė, kad prašo tarp šalių padalyti kilnojamąjį turtą pagal 2020 m. sausio 9 d. prašymą dėl ieškinio pagrindo ir dalyko pakeitimo (patikslinimo) ir patikslinimą teismo posėdžio metu, t. y. prašė padalyti ir 2021 m. rugpjūčio 11 d. teismo posėdžio metu nurodytus 2 stalus su kėdėmis; 8 m ilgio holo spintą; indaują. Atsakovė ir 2021 m. spalio 19 d. teismo posėdžio metu pakartotinai prašė įtraukti turtą į dalytino turto sąrašą. Nors pirmosios instancijos teismas išsprėdė ne visus byloje pareikštus reikalavimus, apeliacinės instancijos teismas, pažeisdamas [CPK](#) 329 straipsnio 2 dalies 7 punktą, konstatavo, kad absoliučių ginčijamo sprendimo negaliojimo pagrindų nenustatytą.
 - 8.2. Kitą turtą, kuris nebuvo įtrauktas į dalytino turto sąrašą (kiemo vartus, 1000 Eur vertės, tvėnkinį, kurio iškasimas kainavo 1158 Eur), atsakovė nurodė apeliaciniame skunde. Tačiau apeliacinės instancijos teismas, pažeisdamas [CK 3.53 straipsnio](#) 3 dalį, 3.59 straipsnį, 3.62 straipsnio 3 dalį, [CPK 385 straipsnio](#) 1 dalį ir nukrypdamas nuo kasacinio teismo praktikos (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. birželio 4 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-258/2010](#); kt.), šio turto tarp šalių nepadalijo.
 - 8.3. Apeliacinės instancijos teismas netinkamai aiškino ir taikė [CPK](#) 256 straipsnį. Atsakovė iki sprendimo apeliacinės instancijos teisme priėmimo pateikė prašymą dėl bylos nagrinėjimo iš esmės atnaujinimo, nurodymą, kad yra padalytas ne visas šalių turtas, t. y. egzistuoja naujos aplinkybės, turinčios reikšmės bylai, ir prašė atnaujinti bylos nagrinėjimą iš esmės. Apeliacinės instancijos teismas atsisakė tenkinti atsakovės prašymą, nurodymą, kad atsakovė po apeliacinio skundo pateikimo nepateikė naujų įrodymų ir nenurodė naujų aplinkybių, turinčių reikšmės bylai, kurios nebūtų buvusios nurodytos apeliaciniame skunde.
9. Atsilepimu į kasacinį skundą ieškovas prašo kasacinį skundą atmesti, priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Atsilepime nurodoma, kad bylose dėl santuokos nutraukimo ir bendro turto padalijimo procesinę pareigą pateikti informaciją apie dalijamą turtą (kiekį ir vertę) bei reikalavimą padalyti tokį turtą turi sutuoktiniai ([CPK 178 straipsnis](#), [CK](#) 382 straipsnio 4 punktas) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. birželio 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-291/2011 ir kt.). Pirmosios instancijos teismas dalytino turto balansą sudarė pagal ieškovo 2021 m. rugsėjo 16 d. patikslintame ieškinyje ir atsakovės 2021 m. rugsėjo 1 d. patikslintame priešieškinyje nurodytus reikalavimus. Atsakovės 2021 m. rugsėjo 1 d. patikslintame priešieškinyje nurodytas „patikslinimas teismo posėdžio metu“ negalėjo būti suprastas kaip atsakovės reikalavimas tarp šalių padalyti 2 stalus su kėdėmis, 8 m ilgio holo spintą, indaują. 2021 m. rugpjūčio 11 d. teismo posėdyje atsakovė sutiko su ieškovo nurodytu kilnojamojo turto balansu, jo padalijimo tvarka, turėjo pastabą, kad papildomai pageidautų, jog ne ieškovui, o atsakovei būtų priteisti du staliukai ir miegamojo komplekto lova.

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl bylos nagrinėjimo atnaujinimo

10. Kasaciniame skunde nurodoma, kad atsakovė iki sprendimo apeliacinės instancijos teisme priėmimo pateikė prašymą dėl bylos nagrinėjimo iš esmės atnaujinimo, nurodydama, kad yra padalytas ne visas šalių turtas, todėl apeliacinės instancijos teismas privalėjo atnaujinti bylos nagrinėjimą iš esmės.
11. Pagal [CPK 256](#) straipsnį teismas, baigiamųjų kalbų metu arba po jų iki sprendimo priėmimo pripažinęs, kad reikia nustatyti naujas aplinkybes, turinčias reikšmės bylai, arba ištirti naujus įrodymus, priima nutartį atnaujinti bylos nagrinėjimą iš esmės. Ši teisės norma taikoma ir apeliacinės instancijos teisme ([CPK 302 straipsnis](#)).
12. Nutartį dėl bylos nagrinėjimo iš esmės atnaujinimo teismas priima tik nustatęs, kad būtina išsiaiškinti naujas aplinkybes, turinčias reikšmės bylai, arba ištirti naujus įrodymus. Tokio būtinumo nenustačius, teismui nekyla pareiga atnaujinti procesą iš esmės jau išnagrinėtoje byloje vien dėl tos priežasties, kad to prašo proceso dalyvis. Tais atvejais, kai teismas, išnagrinėjęs bylą iš esmės, iki sprendimo priėmimo nenustato poreikio nustatinėti naujas aplinkybes, turinčias reikšmės bylai, arba ištirti naujus įrodymus, jis priima ir paskelbia sprendimą teismo nustatytu laiku.
13. Nagrinėjamu atveju apeliacinės instancijos teismas, įgyvendindamas [CPK 256](#) straipsnyje jam suteiktą diskreciją, nenustatė poreikio nustatinėti naujas aplinkybes, turinčias reikšmės bylai, arba ištirti naujus įrodymus, todėl pagrįstai neatnaujino bylos nagrinėjimo iš esmės ir priėmė bei paskelbė teismo procesinį sprendimą nustatytu laiku, t. y. 2022 m. vasario 23 d. 11.00 val. Pažymėtina, kad prašyme atnaujinti procesą atsakovė nurodė identiškas aplinkybes, jog padalytas ne visas šalių turtas, kaip ir apeliaciniame skunde. Taigi prašyme nurodytos aplinkybės apeliacinės instancijos teismui buvo žinomos dar iki bylos nagrinėjimo iš esmės, todėl nesudarė pagrindo atnaujinti bylos nagrinėjimą iš esmės.
14. Teisėjų kolegija konstatuoja, kad apeliacinės instancijos teismas tinkamai aiškino ir taikė [CPK 256](#) straipsnį.

Dėl ieškinio dalyko dėl santuokinio turto padalijimo tinkamo suformulavimo

15. Kasacinio teismo praktikoje nurodyta, kad tinkamas teisės kreiptis į teismą įgyvendinimas visų pirma siejamas su ieškovo pareiga tiksliai suformuluoti ieškinio pagrindą ir dalyką, t. y. suformuluoti juos taip, kad būtų aišku, kokio materialiojo teisinio rezultato siekiama iškeliant bylą, kokios faktinės aplinkybės nustatytinos nagrinėjant bylą. Tinkamas ieškinio dalyko (ir pagrindo) suformulavimas užtikrina tinkamą teisės kreiptis į teismą įgyvendinimą, leidžia apibrėžti bylos teisminio nagrinėjimo ribas ir sudaro pagrindą įstatymo nustatyto ir ieškovo pasirinkto būdu išspręsti ginčą ir apginti pažeistas teises. Be to, tiksliai ir suprantamai suformuluotas ieškinio dalykas ir pagrindas ne tik leidžia teismui tinkamai pasirengti bylos nagrinėjimui, bet yra reikšmingas ir atsakovo bei kitų dalyvaujančių byloje asmenų teisių įgyvendinimui, nes nuo ieškinio dalyko ir pagrindo formulavimo priklauso jų atsikirtimų į ieškinį turinys, nustatytinoms aplinkybėms patvirtinti teiktini įrodymai. Ieškovui savo pareigos tinkamai neįvykdžius, ribojama atsakovo teisė gintis nuo jam pareikštų reikalavimų. Dėl to aiškus ieškinio dalyko suformulavimas ir faktinio pagrindo išdėstymas yra šalių lygiateisiškumo ir rungtyniškumo principų tinkamo įgyvendinimo prielaida (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. balandžio 19 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-241/2013](#)).
16. Teismas, priimdamas ieškinį ir rengdamas bylą teisminiam nagrinėjimui, privalo intis priemonių, kad bylos nagrinėjimo ribos būtų aiškos, ieškinio dalykas apibrėžtas suprantamai ir nedviprasmiškai, išvengiant tokių reikalavimų, kurių tenkinimas objektyviai negali sukurti teisinių padarinių. Šių tikslų teismas gali pasiekti, taikydamas ieškinio trūkumų šalinimo institutą ([CPK 138 straipsnis](#)) bei atitinkamai veikdamas pasirengimo civilinių bylų nagrinėjimui teisme stadijoje, kai galutinai suformuluojami ieškinio dalykas ir pagrindas, pateikiami atsakovo atsikirtimai, nurodomi bei pateikiami įrodymai ([CPK 226 straipsnis](#)) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. balandžio 19 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-241/2013](#)).
17. Nagrinėjamoje byloje atsakovė 2021 m. rugsėjo 1 d. patikslintu priešieškiniu reikalavimus dėl turto padalijimo suformulavo taip: po santuokos nutraukimo ieškovui priteisti šį turtą asmeninės nuosavybės teise: 1) nekilnojamąjį turtą, 57 544 Eur vertės; 2) lauko židinį, 3000 Eur vertės; 3) grindinio trinkelės (300 kv. m), 4000 Eur vertės; 4) signalizaciją, 100 Eur vertės; 5) polikarbonato šiltnamį, 1000 Eur vertės; 6) marmurinį dangtį ant šulinio, 600 Eur vertės; 7) kilnojamąjį turtą pagal 2020 m. sausio 9 d. prašymą dėl ieškinio pagrindo ir dalyko pakeitimo (patikslinimo) ir patikslinimą teismo posėdžio metu, išskyrus virtuvės baldų komplektą su įranga ir baru (įvertinti 6000 Eur), taip pat į turto balansą įtraukti dušo kabina, 300 Eur vertės, ir žibintą, 200 Eur vertės; ieškovui tenkančio kilnojamojo turto vertė – 7636 Eur; po santuokos nutraukimo atsakovei priteisti šį turtą asmeninės nuosavybės teise: 1) gamybinės patalpas, 8400 Eur vertės; 2) 53/100 dalis buto, 20 882 Eur vertės; 3) kilnojamąjį turtą pagal 2020 m. sausio 9 d. prašymą dėl ieškinio pagrindo ir dalyko pakeitimo (patikslinimo), 712 Eur vertės; 5) priteisti iš ieškovo 22 299 Eur piniginę kompensaciją, kuri sumokama per 1 mėnesį nuo sprendimo nutraukti santuoką įsiteisėjimo dienos.
18. Kasaciniame skunde teigiama, kad pirmosios instancijos teismas neatsižvelgė į tai, jog atsakovė 2021 m. rugsėjo 1 d. patikslintame priešieškinyje nurodė, kad prašo tarp šalių padalyti kilnojamąjį turtą pagal 2020 m. sausio 9 d. prašymą dėl ieškinio pagrindo ir dalyko pakeitimo (patikslinimo) ir patikslinimą teismo posėdžio metu, t. y. prašė padalyti ir 2021 m. rugpjūčio 11 d. teismo posėdžio metu nurodytus 2 stalus su kėdėmis; 8 m ilgio holo spintą; indaują, ir šių atsakovės reikalavimų neišsprendė.
19. Teisėjų kolegija pažymi, kad priešieškiniu reikalavimo formuluotė ir patikslinimą teismo posėdžio metu nėra tinkama, nes nėra aišku, kokie patikslinimai, kokio teismo posėdžio metu yra nurodomi. Neaiškių reikalavimų pateikimas sudaro kliūtis kita i šaliai tinkamai atsikirti į šiuos reikalavimus, taip pat teismui tinkamai juos išnagrinėti ir išspręsti. Teisėjų kolegija, remdamasi Telšių apylinkės teismo 2021 m. lapkričio 8 d. sprendimu, konstatuoja, kad pirmosios instancijos teismas išnagrinėjo atsakovės priešieškiniu reikalavimus taip, tarsi atsakovė nebūtų nurodžiusi, kad prašo padalyti kilnojamąjį turtą ir pagal patikslinimą teismo posėdžio metu. Tai tik patvirtina teisėjų kolegijos vertinimą, kad atsakovė šį priešieškiniu reikalavimą suformulavo netiksliai ir neaiškiai.
20. Teisėjų kolegija konstatuoja, kad pirmosios instancijos teismas, gavęs tokį priešieškinį, turėjo taikyti ieškinio trūkumų šalinimo institutą ir nurodyti atsakovei patikslinti savo priešieškiniu reikalavimus ir tiksliai įvardyti, kokius patikslinimus teismo posėdžio metu ji nurodė priešieškinyje ([CPK 143 straipsnio](#) 3 dalis, 135 straipsnio 1 dalies 4 punktas, 138, 115 straipsniai). Teismas to nepadarė, priėmė priešieškinį, tačiau jį išnagrinėjo taip, tarsi priešieškinyje nebūtų nurodyta ir patikslinimą teismo posėdžio metu. Teisėjų kolegija, remdamasi tuo, kas išdėstyta, konstatuoja, kad pirmosios instancijos teismas, pirma, nepagrįstai netaikė trūkumų šalinimo instituto neaiškiam atsakovės reikalavimui patikslinti ir, antra, priėmęs nagrinėti priešieškinį, kurio dalykas iš dalies buvo netikslus, visų atsakovės priešieškiniu reikalavimų neišnagrinėjo, dėl to dalis sutuoktinių turto byloje liko nepadalyta.

21. Pagal [CPK 329 straipsnio](#) 2 dalies 7 punktą absoliučiais sprendimo negaliojimo pagrindais yra pripažįstami tokie atvejai, kai pirmosios instancijos teismas išsprendė ne visus byloje pareikštus reikalavimus ir bylos negalima išskirti [CPK 327 straipsnio](#) 2 dalyje nustatyta tvarka. Pagal [CPK 327 straipsnio](#) 2 dalį, jeigu pirmosios instancijos teismas išsprendė ne visus byloje pareikštus reikalavimus, apeliacinės instancijos teismas gali bylos dalį dėl neišspręstų reikalavimų grąžinti pirmosios instancijos teismui, o kitą bylos dalį spręsti šiame skirsnyje nustatyta tvarka.
22. Teisėjų kolegijos vertinimu, atsižvelgiant į tai, kad pirmosios instancijos teismas neišnagrinėjo visų atsakovės priešiškinio reikalavimų ir bylą galima išskirti [CPK 327 straipsnio](#) 2 dalyje nustatyta tvarka, apeliacinės instancijos teismas turėjo bylos dalį dėl neišspręstų reikalavimų grąžinti pirmosios instancijos teismui, tačiau apeliacinės instancijos teismas to nepadarė. Teisėjų kolegija konstatuoja, kad bylos dalis dėl neišspręstų atsakovės priešiškinio reikalavimų grąžintina pirmosios instancijos teismui. Teisėjų kolegija pažymi, kad dėl kitos bylos dalies, kuria išspręsti ieškinio ir priešiškinio reikalavimai, kasaciniame skunde argumentai nenurodyti.
23. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į tai, kad bylos dalis dėl neišspręstų atsakovės priešiškinio reikalavimų grąžintina pirmosios instancijos teismui, nepasisako dėl kasacinio skundo argumentų, susijusių su apeliaciniame skunde iškeltais naujais reikalavimais, kaip neturinčių reikšmės bylos baigčiai. Teisėjų kolegija pažymi, kad grąžinus bylos dalį dėl neišspręstų atsakovės priešiškinio reikalavimų pirmosios instancijos teismui atsakovė galės aiškiai ir tiksliai suformuluoti priešiškinio reikalavimus dėl nepadalyto santuokinio turto.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

24. Kadangi bylos dalis dėl neišspręstų atsakovės priešiškinio reikalavimų grąžintina pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo, tai bylinėjimosi išlaidų atlyginimo klausimas paliktinas spręsti šiam teismui.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 5 punktu, 362 straipsniu,

nutaria:

Panaikinti Šiaulių apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. vasario 23 d. nutarties ir Telšių apylinkės teismo 2021 m. lapkričio 8 d. sprendimo dalis, kuriomis neišspręsta dalis atsakovės priešiškinio reikalavimų, taip pat paskirstytos bylinėjimosi išlaidos, ir šias bylos dalis perduoti nagrinėti pirmosios instancijos teismui iš naujo.

Kitas Šiaulių apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. vasario 23 d. nutarties ir Telšių apylinkės teismo 2021 m. lapkričio 8 d. sprendimo dalis palikti nepakeistas.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai

Danguolė Bublienė

Artūras Driukas

Dalia Vasarienė